

Huvudman

Rättviks kommun
kommun@rattvik.se

Beslut

Datum 2025-10-21

Dnr SI 2025:150

Sida 1 (9)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Nyhedsskolan i Rättviks kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 8 maj 2025

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2025 genomfört en tillsyn av Nyhedsskolan i Rättviks kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande garantin för tidiga stödinsatser, frånvaro, särskilt stöd, modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmål och extra studietid.

Skolinspektionen har den 8 maj 2025 beslutat att förelägga Rättviks kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande extra studietid, studiehandledning på modersmål, garantin för tidiga stödinsatser och särskilt stöd. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Rättviks kommun en anmärkning rörande anmälan till kommunen om elevers frånvaro.

Rättviks kommun har den 17 september 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Skolinspektionen har den 1 oktober 2025 genomfört intervjuer med lärare, personal i elevhälsan och rektorn. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. skolans aktiva åtgärdsprogram, beslut om särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Rättviks kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningarna samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 8 maj 2025 bedömde Skolinspektionen att Rättviks kommuns verksamhet vid Nyhedsskolan inte fullt ut levde upp till författningarnas krav vad gäller extra studietid. Det framgick av utredningen att alla elever i årskurserna 4–6 inte erbjöds två timmar extra studietid i veckan utanför övrig schemalagd undervisning.

Av inkommen redovisning av vidtagna åtgärder framgår det att Nyhedsskolan höstterminen 2025 erbjuder extra studietid varje måndag kl. 14.10-16.10 för samtliga elever i åk 4–6. Vidare framgick att den extra studietiden ligger inlagd på varje elevs scheman för att synliggöra att tiden erbjuds vilket även bekräftades av bifogade scheman. I intervju i oktober 2025 bekräftar lärare, elevhälsa och rektor att alla elever i årskurserna 4–6 har möjlighet att delta vid extra studietid två timmar i veckan och att den extra studietiden leds av två legitimerade lärare.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör (10 kap. 5 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmål

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 8 maj 2025 bedömde Skolinspektionen att Rättviks kommuns verksamhet vid Nyhedsskolan inte fullt ut levde upp till författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmål. Det framgick av utredningen att det fanns elever som bedömdes vara i behov av studiehandledning på modersmålet i språken ukrainska och tigrinja men som inte fick detta vilket utgjorde en brist.

Av inkommen redovisning av vidtagna åtgärder framgår att fyra elever som höstterminen 2025 bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmål erbjuds detta. Av redovisningen framgår att studiehandledaren arbetar på plats på Nyhedsskolan på måndagar 08:00-16:00 och finns tillgänglig såväl under ordinarie undervisning som elevernas frivilliga extra studietid.

I intervju i oktober 2025 med lärare och elevhälsa framgår att alla elever som går på skolan och som har ett behov av studiehandledning på modersmål erbjuds detta. Rektorn bekräftar i intervju lärares och elevhälsans bild och tillägger att skolan just har tagit emot en ny elev och där kommer skolan att anordna med studiehandledning på elevens modersmål.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (5 kap. 4 § skolförordningen)

En elev ska enligt 5 kap. 4 § skolförordningen få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning på modersmålet är en stödinsats. Enligt läroplanen för grundskolan ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. (Prop. 2017/18:194, s. 36)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 8 maj 2025 bedömde Skolinspektionen att Rättviks kommuns verksamhet vid Nyhedsskolan inte fullt ut levde upp till författningarnas krav vad gäller garantin för tidiga stödinsatser. Detta då kartläggningmaterialet i förskoleklass inte hade genomförts i alla klasser

under höstterminen samt att samråd med specialpedagogisk kompetens inte alltid genomfördes när det av resultatet framgår att det finns indikationer på att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Samråd med specialpedagogisk kompetens genomfördes inte heller alltid vid planerandet av en elev extra anpassningar.

Av inkommen redovisning av vidtagna åtgärder framgår bland annat att skolans speciallärare kommer att delta i rättningen av nationella prov i årskurs 3. Vidare framgår att rektorn och elevhälsan har skapat nya rutiner för att rättssäkra arbetet med garantin för tidiga stödinsatser. Rutinerna gäller från starten av höstterminen 2025. Rutinen innebär bland annat att lärarna och elevhälsan har möte en gång i månaden där resultatet av garantin för tidiga stödinsatser och elevernas extra anpassningar kan diskuteras.

I intervju i oktober 2025 uppger lärare och elevhälsan att bedömningsstöden för årskurs 1 höstterminen 2025 redan är genomförda och att samråd med specialpedagogisk kompetens har ägt rum kring resultaten. En lärare i årskurs 1 uppger att hen har gått igenom resultaten för alla de elever som låg under eller var på en orosnivå med elevhälsoteamet. Dessa elever har i samråd med specialpedagogisk kompetens fått extra anpassningar, däribland stöd från speciallärare i form av sjuk om intensivträning i fyra veckor. I förskoleklassen uppger en lärare att kartläggningsmaterialet "Hitta språket" har påbörjats men inte är avslutat. Rektorn bekräftar bilden och uppger att skolan säkerställt att samråd sker med specialpedagogisk kompetens då en ny behörig speciallärare rekryterats inför läsåret. Rektorn uppger vidare i intervju att om det av resultatet finns indikation på att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas får lärare i samråd med speciallärare titta på extra anpassningar för eleven. Rektorn uppger även att extra anpassningar i slutet av läsåret kommer att följas upp och utvärderas och att det kommer att ske en överlämning som det avsätts tid för i juni 2026 där även specialpedagogisk kompetens kommer att delta.

Rättslig reglering

Nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande (8 kap. 2 § skolförordningen). Nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 (9 kap. 22 b § skolförordningen). Nationella prov ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3. (9 kap. 21 § skolförordningen)

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, nationellt bedömningsstöd eller nationellt prov, finns en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppfyllas i årskurs 1 och 3. (3 kap. 4 § skollagen)

Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar enligt 3 kap. 5 § eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd enligt 3 kap. 7 skollagen. (3 kap. 4 § skollagen)

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 3 kap. 4 §. Samråd med specialpedagogisk kompetens ska även ske vid planering av stöd som anges i 5 § när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens. (3 kap. 4 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 8 maj 2025 bedömde Skolinspektionen att det förelåg brister i hur Rättviks kommuns verksamhet vid Nyhedsskolan levde upp till författningarnas krav vad gäller särskilt stöd. Det framgick bland annat att en utredning om särskilt stöd inte hade startats för flera elever som anmälades för behov av särskilt stöd under höstterminen 2024 och att utredningar inte startats för elever som uppvisade andra svårigheter i sin skolsituation än svårigheter att nå de kunskapsmål som minst ska uppnås. Vidare framgick det att flera elever hade utretts för särskilt stöd men att rektorn inte fattat beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram efter att utredningen slutförts under november 2024. Skolinspektionen konstaterade även att det på skolan fanns tre undervisningsgrupper där ett flertal elever fick hela eller stora delar av sin undervisning istället för i sina ordinarie klasser. Detta utan att rektorn hade fattat beslut om placering i en särskild undervisningsgrupp vilket

Skolinspektionen bedömde utgjorde en allvarlig brist. Vidare fanns det elever som fick insatser i form av undervisning av speciallärare eller en elevassistent och där åtgärderna pågått under en längre period vilket Skolinspektionen bedömde var att betrakta som särskilt stöd samtidigt som inget åtgärdsprogram utarbetats för eleverna. Det framgick även att skolans åtgärdsprogram med åtgärden anpassad studiegång saknade uppgifter om vilka ämnen som berördes av den anpassade studiegången och i vilken omfattning avvikelser i studiegången i dessa ämnen hade beslutats för eleverna i förhållande till timplanen.

Av inkommen redovisning av vidtagna åtgärder framgår att 24 utredningar om särskilt stöd har startats efter inkommen anmälan till rektor under perioden 8 maj 2025 till och med 19 september 2025. Av redovisningen framgår vilka datum utredningen har startats. Vidare framgår att nio elever på Nyhedsskolan har åtgärdsprogram.

I intervju i oktober 2025 uppger lärare och elevhälsa att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd alltid startas när det inkommer en anmälan att en lärare befarar att en elev inte kommer att uppfylla betygskriterierna eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Så sker även i det fall eleven har andra svårigheter i sin skolsituation exempelvis i form av medicinska skäl eller frånvaro. Anmälan kan ske såväl muntligt där lärarna bjuds in till ett möte med elevhälsan var fjärde vecka för att diskutera sina elevers behov men även på en skriftlig anmälningsblankett i det fall finns ett skyndsamt behov. Rektor bekräftar bilden och uppger att hon alltid får kännedom om inkomna anmälningar samt att de anmälningar som förmedlas muntligt vid elevhälsans möten dokumenteras skriftligt. Lärare uppger vidare att rektor alltid efter att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd har avslutats fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Elevhälsan uppger att de är delaktiga i dialogen kring upprättande av åtgärdsprogram men att rektor fattar besluten. Rektor bekräftar i intervju bilden och redogör för att elevhälsan alltid granskar utarbetade åtgärdsprogram innan de beslutas. Rektor uppger även att hon fattar beslut i det fall ett åtgärdsprogram inte utarbetas. Rektor nämner i intervju två elevexempel där beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram har fattats efter det att huvudmannen inkom med redovisningen. Vid tidpunkten för intervjun hade skriftliga beslut med överklagandehänvisning inte delgivits elev och vårdnadshavare men rektor har efter intervjun kompletterat underlaget i ärendet med de skriftliga besluten.

Avseende särskild undervisningsgrupp framgår av intervju med såväl lärare, elevhälsa och rektor att de två undervisningsgrupper, "Studion" och "2/3:an" som Skolinspektionen i beslut den 8 maj 2025 bedömde utgjorde en så ingripande åtgärd att de för eleverna var att betrakta som särskilda undervisningsgrupper inte finns kvar på skolan. På Nyhedsskolan

bedrivs idag en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp som på skolan omnämns som "kommunal samundervisningsgrupp". Såväl elevhälsan som rektorn bekräftar i intervju att endast de fem elever på Nyhedsskolans grundskola för vilka huvudmannen har redovisat beslut om placering i särskild undervisningsgrupp går i den särskilda undervisningsgruppen.

Till huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder har skolans nio aktiva åtgärdsprogram bifogats, varav fem avser elever som går i särskild undervisningsgrupp. För eleverna har även beslut om särskild undervisningsgrupp bifogats. Rektorn har fattat samtliga beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. En av eleverna som är placerad i särskild undervisningsgrupp har även anpassad studiegång. Elevens beslut om anpassad studiegång har bifogats till redovisningen och innehåller uppgifter om vilka tider eleven går i skolan samt vilka ämnen eleven ska fokusera på. Beslutet saknar dock uppgifter om vilka ämnen eller delar av ämnen och i vilken omfattning skolan har anpassat studietiden för eleven i förhållande till den garanterade undervisningstiden. Övriga elever med åtgärdsprogram går i sin ordinarie klass men har stöd i form av resurs i klassrummet enligt huvudmannens redovisning.

Skolinspektionen har även granskat de nio åtgärdsprogram huvudmannen har redovisat. Två av åtgärdsprogrammen som huvudmannen inlämnade till Skolinspektionen saknade vid tidpunkten underskrift av rektor. Rektorn uppger dock i intervju att det finns undertecknade åtgärdsprogram för de två eleverna och har efter intervjun inkommit med kompletterande beslutade åtgärdsprogram för de två eleverna. Av de nio aktiva åtgärdsprogrammen framgår elevens behov av stöd, att det finns åtgärder utifrån elevernas behov, att vårdnadshavare har varit delaktiga i utformningen av åtgärdsprogram samt när beslutade åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem på skolan som är ansvarig för detta.

Av intervju med elevhälsa och rektor framgår att endast en elev på skolan har beslut om anpassad studiegång. I intervju med elevhälsan framgår att eleven inte har tillräckligt med undervisningstid i svenska, engelska och matematik och att eleven läser alla ämnen delvis anpassade. Vidare framgår att elevens undervisningstid följs upp och dokumenteras. Rektorn bekräftar i intervju att beslutet om anpassad studiegång saknar uppgifter om avvikelser från den garanterade undervisningstiden. Rektorn har efter tillsynsbesöket kompletterat ärendet med ett uppdaterat beslut om anpassad studiegång för eleven där det framgår vilka ämnen eller delar av ämnen eleven läser och i vilken omfattning skolan har anpassat studietiden för eleven i förhållande till den garanterade undervisningstiden.

Rättslig reglering

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. (3 kap. 9 § skollagen)

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. (3 kap. 11 § skollagen)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen)

Insatser som är att betrakta som särskilt stöd är till exempel placering i särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning, anpassad studiegång eller elevassistent. Det rör sig således om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen. Även insatsernas omfattning och varaktighet måste beaktas. Enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid kan vara att betrakta som stöd i form av extra anpassningar medan mer omfattande eller regelbundna specialpedagogiska insatser utgör särskilt stöd. (prop. 2013/14:160 5. 21)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan till huvudmannen av elevers frånvaro**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

I beslut den 8 maj 2025 bedömde Skolinspektionen att Rättviks kommuns verksamhet vid Nyhedsskolan inte fullt ut levde upp till författningarnas krav vad gäller att anmäla elevers frånvaro till huvudmannen och valde därför att tilldela Rättviks kommun en anmärkning. Det framgick att rektorn inte hade anmält till huvudmannen när utredningar om upprepad eller längre frånvaro hade inletts vilket utgjorde en brist.

Av inkommen redovisning av vidtagna åtgärder framgår bland annat att skolan följer en rutin för hantering av frånvaro där mentor genomför en utredning vid upprepad eller långvarig frånvaro, vilket i rutinen anges som oroväckande frånvaro och anmäler denna till rektorn. Elevhälsan ansvarar då för en fördjupad kartläggning och rektor anmäler i detta läge oroväckande frånvaro till huvudmannen samt gör en orosanmälan till socialtjänsten. I intervju bekräftar rektorn huvudmannens redovisade rutin och uppger samtidigt att inga frånvaroutredningar har genomförts sex veckor in på läsåret då något sådant behov inte har förelegat. Rektorn uppger vidare att med oroväckande frånvaro avses upprepad eller långvarig frånvaro och vid frånvaro på över 20 procent tas kontakt med hemmet. Rektorn uppger även att hon påminner lärarna om rutinen.

Rättslig reglering

När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Rättviks kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller anmälan till huvudman av elevers frånvaro. Skolinspektionen förutsätter att rektorn följer den på skolan upprättade rutinen när behov finns av att utreda en elevs frånvaro och anmäler elevens frånvaro till huvudmannen.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist.

Utredaren Henrik Westin har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Maria Klasson medverkat.